

9. Nicholson M. L'influence de l'individu sur le système international. Considerations sur les structures // L'individu dans la politique internationale / Michel Curard (dir.). — Paris: 1991.

10. Steele R. On intelligence, crisis and security in an open world. — Fairfax: AFUCA International Press, 2000.

Полторакон А.Ю. «Несистемные» факторы международной безопасности. Делается вывод о необходимости развития традиционной (государство-центричной) парадигмы международных отношений в ее измерении безопасности. В этом контексте особое внимание должно уделяться фактору насилия — новым акторам и новым стратегиям, а также международному терроризму как ключевому элементу.

Ключевые слова: международные отношения, безопасность, насилие, терроризм.

Poltorakov, A.Yu. «Non-System» Factors of International Security. The article argues the need to upgrade the traditional (nation-centered) paradigm of international relations in its security aspects. Within this framework special attention must be paid to the factor of violence — the new actors and new strategies, and international terrorism to be key element of it.

Key words: international relations, security, violence, terrorism.

УДК: 327.54 (73)

Худолій А.О.

Еволюція стереотипів американських президентів з 1964 по 2000 рік

Проаналізовано особливості зовнішньої політики США за період з 1964 по 2000 рік. Висвітлено особливості зовнішніх відносин між США та СРСР. Виявлено та описано поняття, що складають стереотипи СВОБОДА та ТИРАНІЯ американських президентів від Л. Джонсона до Б. Клінтона. Зазначені стереотипи вплинули на формування зовнішнього курсу США.

Ключові слова: свобода, тиранія, зовнішня політика, стереотипи.

Стаття опирається на встановлені рамки у сфері зовнішньої політики США, в яких увагу акцентовано на аналізі осмислення (визначення) діяльності американських президентів. У сукупних умовах існує неоднорідність дослідження ланцюжків, зокрема стереотипів, які відносять до рішення американської політики і світової політики загалом.

Власне актуальним є шість стереотипів на позначення СВОБОДИ та ТИРАНІЇ американських президентів: шпалаченого внаслідок злочину злочинця і злочинця злочинця.

Метою статті є визначення стереотипних уявлень американських президентів, що сприяли формуванню зовнішньої політики США за період з 1964 по 2000 рік. Постановлено мета-перелічок визначення таких слів: **свобода**.

Визначити та описати стереотипні уявлення американських президентів, починаючи з Л. Джонсона закінчуючи Б. Клінтоном, що вплинули на формування зовнішнього курсу країни за період з 1964 по 2000 рік.

Свідомість змін у зовнішній політиці з політичними стереотипами американських президентів, аналізовані внаслідок злочину злочинця і злочинця злочинця.

Зовнішню політику США досліджували чимало вчених: укажем деяких: Роджерс [1], Гейл [2], Гейл [3], Гейл [4], Гейл [5], Гейл [6], Гейл [7], Гейл [8], Гейл [9], Гейл [10], Гейл [11], Гейл [12], Гейл [13], Гейл [14], Гейл [15], Гейл [16], Гейл [17], Гейл [18], Гейл [19], Гейл [20], Гейл [21], Гейл [22], Гейл [23], Гейл [24], Гейл [25], Гейл [26], Гейл [27], Гейл [28], Гейл [29], Гейл [30], Гейл [31], Гейл [32], Гейл [33], Гейл [34], Гейл [35], Гейл [36], Гейл [37], Гейл [38], Гейл [39], Гейл [40], Гейл [41], Гейл [42], Гейл [43], Гейл [44], Гейл [45], Гейл [46], Гейл [47], Гейл [48], Гейл [49], Гейл [50], Гейл [51], Гейл [52], Гейл [53], Гейл [54], Гейл [55], Гейл [56], Гейл [57], Гейл [58], Гейл [59], Гейл [60], Гейл [61], Гейл [62], Гейл [63], Гейл [64], Гейл [65], Гейл [66], Гейл [67], Гейл [68], Гейл [69], Гейл [70], Гейл [71], Гейл [72], Гейл [73], Гейл [74], Гейл [75], Гейл [76], Гейл [77], Гейл [78], Гейл [79], Гейл [80], Гейл [81], Гейл [82], Гейл [83], Гейл [84], Гейл [85], Гейл [86], Гейл [87], Гейл [88], Гейл [89], Гейл [90], Гейл [91], Гейл [92], Гейл [93], Гейл [94], Гейл [95], Гейл [96], Гейл [97], Гейл [98], Гейл [99], Гейл [100].

Серед них окремо висвітлює проблеми осмислення політичних стереотипів у творчості С.М. Медведєвої [5], Ю.С. Метелкіної [6], особливий аналіз

осмислення аналізує доктори Ф. Вассерман [2], Г. Кастражера [1], Н. Хомельова [8], історичні аспекти зовнішньої політики США за період з 1964 по 2000 рік: Дж. Аронсон [11], а також зовнішньої політичної діяльності в працях М. Баренті [7] тощо.

Для того щоб краще усвідомити особливості зовнішньої політики США зазначених американських президентів, ми провели комплексне дослідження основних праць. У ході проведеного дослідження ми застали

Таблиця 5.
Свобода в поглядах Дж. Форда в 1974-76 роках

Вільні народи світу	2
Громадянські права	5
Демократія	6
Незалежність	7
Рівність	1
Свобода	35
Справедливість	3

Стресом на ТИРАНІЇ представлений децю відмінними від попередніх президентів термитами. В полі зору Дж. Форда перебуває В'єтнам, Камбоджа, що стали жорсткими і військовими агресії комуністів, як розвою демократії (див. Таблицю 6).

Таблиця 6.
Тирани в поглядах Дж. Форда в 1974-77 роках

Агресія	5
Військова інтервенція	1
В'єтнам	75
Комуністична загроза	10
Камбоджа	17
Комуністична агресія	1
Терор	2
Тирани	3

Зовнішня політика адміністрації Дж. Картера не була спрямована ні на відновлення стосунків з піддержкою, ні на ігнорувати холодної війни, а зосередити на системній порядку. Домінуючими засобами у виконанні такої мети у міжнародних відносинах були співпраця з іншими народами особливо західною Європою [11, 372]. Дж. Картер акцентував увагу на *громадянських правах, демократії, свободі* і менше звертав уваги на *рівність, свободу в Африці, співпрацю, справедливість* (див. Таблицю 7).

Таблиця 7.
Свобода в поглядах Дж. Картера в 1977-81 роках

Боротьба за права людини	2
Вільний народ Афганістану	1
Громадянські права	51
Демократія	19
Незалежність	8
Рівність	2

Свобода	30
Справедливість	6

Проте Картер не відмовився від ідеї — основної стратегії холодної війни, яка полягала в тому, що радянську експансію слід стримувати. Ганару йому промов свідчить про такий підхід (див. Таблицю 8). Чільне місце у його промові належить тріумфам *радянської агресії, радянським силам в Кувейті, ядерним силам СРСР, Мешке главно-В'єтнам, радянську диктатуру, зброю з боку СРСР, тоталітаризм, ядерну зброю СРСР* тощо (див. Таблицю 8).

Таблиця 8.
Світ тирани в поглядах Дж. Картера в 1977-1981 роках

В'єтнамська агресія	2
Комунізація	1
Радянська агресія	28
Радянські війська	14
Радянська диктатура	2
Радянські сили в Кувейті	14
Радянська загроза	3
Рад-Кубинський режим	6
Східноєвропейська тирани	1
Тоталітаризм	2
Ядерна зброя СРСР	2

Головними пріоритетами у зовнішній політиці президента Картера були права людини та стримування гонки озброєн. Дотримуючись вибраного курсу президент виступав промовою, що стосувалася питань зовнішньої політики в університеті Нотр Дам 22 травня 1977 року, акцентуючи увагу на загальні права людини. Щоб зустріти виклики нового світу Картер пообіцяв американцям нову зовнішню політику — політику, що буде базуватися на неухильній чесності цінностей (пери в історичне бачення розвитку [13]). У зовнішній політиці Картер був цинічним. До того часу як Картер залишив посаду президента США та СРСР обмінювалися погрозами Дж. Картер продовжував виступати проти порушення прав людини в СРСР і за залізною завісою.

Політика президента Картера була сповнена несподіваних поворотів. Вона швидко нагадувала хаос і спантеличення ніж уважений і продуманий підхід до зовнішньополітичного курсу. Новою адміністрацією більше ніж будь-якою іншою, спостерігає президентську неумілість за умови загрози холодної війни.

Р. Рейган, який прийшов на зміну Дж. Картеру розпочав активну боротьбу за свободу в світі проти СРСР. Виступаючи в МДУ у 1988 році, він скористався можливістю досліджуватися з дітьми партійної еліти. Він радо вітат перший подих свободи, який повив на них Московською-весною. У своїй промові він повертався знову і знову до духовної основи свободи, сміливо заявляючи: «Прогрес не визначений поперед. Ключем до

люди є свобода – свобода думки, інформації, свободи спілкування» [9, 527]. Свобода для Р. Рейгана була свободою в широкому розумінні слова, яка переналожалася з демократичськими цінностями (див. Таблицю 9).

Таблиця 9.
Свобода в поглядах Р. Рейгана в 1981-88 роках

Громадянські права	5
Демократія	31
Незалежність	1
Свобода	74
Справедливість	2
Цінності	13
Шлюб народів світу	1

Зовнішня політична адміністрація Рейгана була ворожою у ставленні до СРСР, відносно висхідні компромізи із Москвою свідченням слабкості або нестачності своїх посередників. На протязі всього періоду президентської влади Рейган дотримувався простих висхідних зовнішню політику. Він вірив у силу, особливо військовою, моральні чесноти США і до комунізму. Р. Рейган ніколи не дивився страху перед ядерною війною. Він завжди наполягав, що США повинні діяти тільки виходячи з позиції сили. Він завжди намагався відіграти в практиці ці слова, йшли з промови Д. Ф. Кеннеді: «Нехай ніколи не трапляється так, щоб ми втратили переможені» [9, 525]. Такий підхід знаходив своє підтвердження в його промовах, в яких Р. Рейган атакував *Афганістан, Польшу*, що страждала від комуністичного режиму, *демократизм, тоталітаризм, кубинський-гринський блок, диктатуру, радянську агресію тощо* (див. Таблицю 10).

Таблиця 10.
Світ тиранії (СРСР) в промовах Р. Рейгана в 1982-84 роках

Афганістан	12
Військова диктатура	2
В'єтнам	2
Буве	1
Деспотизм	5
Диктатура	5
Камуністичний режим	4
Камуністичний терор	8
Кубинсько-радянський блок	4
Польша	10
Порушення прав людини	1
Радянська агресія	8

Радянська імперія	2
Тоталітаризм	4
Тиранія	1

Р. Рейган вірив в холодну війну і борючись проти комунізму. До кінця своєї терміну він вів, що США і захід мають тільки один вибір – вдатися або померти. Він вірив у те, що США не мали іншого вибору як вести війну. На протязі 8 років він шав агресивну політику щодо СРСР. Тому вдалося переконати Конгрес приєднатися до його кредитового походу проти імперії, яка добитися збільшення витрат на оборону, а його агресивні ідеологічні виступи і зміцненню обороноздатності країни привели до низької едміції і скорочення зброї. Вкінці його терміну стало очевидно, що настала епоха нових стосунків двох владарів.

Р. Рейгана змінив Дж. Буш. В травні 1989 в своїй промові в університеті Техасу, президент Буш зазначив загальний відхід до СРСР, що поперився на дорозі війни. Він зазначив, що було б неразумно будувати американську політику, використовуючи словом радянських диктарів чи їхнім дикторським намірам. США слід адекватно відповісти на агресивні і дикторські військові потужності та діям СРСР, який продовжує загрожувати миру та стабільності в світі. СВОБОДА для Буша асоціювалася зі *свободою, демократією, громадянськими правами, справедливістю та свободою* інших країн, зокрема *Польщу* (див. Таблицю 11).

Таблиця 11.
Свобода в поглядах Дж. Буша в 1989-93 роках

Вільна Польша	6
Громадянські права	9
Демократія	34
Свобода	54
Справедливість	1

Адміністрація Буша зробила нову заяву по питанню зовнішньої політики стосовно СРСР у вересні 1989 року у Директиві Національної Безпеки № 23, яка була підписана президентом і призначалася іншим дослідником [14]. В Директиві було сказано, що радянська загроза не зменшилася, а зросла, а трансформація СРСР є довготривалою метою якої можна добитися тільки з позиції сили [14, 482].

Спосіб мислення американських політиків був визначений стандартами *холодної війни*. З ослабленням СРСР, закінченням *холодної війни* і загроз з боку СРСР американські політики борються за те, щоб створити нове бачення світу і світової політики [12, 330]. У поглядах Дж. Буша став очевидним зміни поглядів стереотипу ТИРАНІЇ. Якщо попередники Буша сприймали СРСР як осереддя для та тиранії, то починаючи з президентства Буша з'являються нові центри та члени тиранії, серед яких *Саддам Хусейн*, президент Іраку, *агресія, тероризм, пінічна Корея*. Значно менше американський президент атакує *радянське лібералізм, радянську військову загрозу, камунізм тощо*. На зміну СРСР прийшли інші висхідні (див. Таблицю 12).

Таблиця 12.
Тиранія в поглядах Дж. Буша в 1989-93 роках

Агресія	22
Диктатура	9
Грак	7
Комунізм	4
Корей	1
Саддам Хусейн	21
Радянська підтримка	4
Радянська військова загроза	3
Тероризм	2
Тоталітаризм	2
Тиранія	3

Політику Дж. Буша продовжив Б. Клінтон, проте відсутність зовнішньої політики виявилось катастрофічним для зовнішньої політики США. Без конкретної програми та концепції зовнішньої політики адміністрація була нездатна здобути прихильність та підтримку для тих чи інших рішень, вагомих для зовнішньополітичного курсу країни. В певні моменти між 1997 та 2000 роком окремі групи аудиторії звернули на увагу громадського інтересу до питань зовнішньої політики і чинили тиск президенту в питаннях, що стосувалися саме основ зовнішньої політики. Їхні зусилля призвели до формування одностороннього підходу у вирішенні питань зовнішньої політики кінця 20-го століття [10, 256]. Аналітичний перелік уявляє, що стосується стереотипу СВОБОДА було виявлено і в промовах Б. Клінтона (див. Таблицю 13).

Таблиця 13.
Стереотип свободи в промовах Б. Клінтона в 1993-2000 роках

Громадянська воля	5
Демократія	40
Незалежність	4
Свобода	44
Справедливість	4
Щастя	21

У зовнішній політиці Б. Клінтона було відкрито нові шляхи, що відкривали нові шляхи для демократії та свободи в світі. Свобода є основою для розвитку та процвітання зовнішньої політики і гарантує підтримку та самостійні рішення від традиційної залежності від великих держав та держав-партнерів. Невільні в демократичній політиці та свободі є основою для зовнішньої політики і американського керівництва. Американське стратегічне бачення було визначено в десятиліття після закінчення холодної війни

в певній ситуації в світі, і США ще належало згадати концепцію своєї ролі за кордоном [10, 262].

Концепт ТИРАНІЯ у світі від президента Клінтона охоплює шість напрямків над попередніх президентів. Новими викликами для Б. Клінтона стали *Боснія, Іран, Ірак, Китай, Саддам Хусейн, Косово, терористи, Лівія* та інші американський президент згадав *Кубу, Кіпр, Кірово, Куба та російські ядерні ракети* (див. Таблицю 14).

Таблиця 14.
Тиранія в поглядах Б. Клінтона в 1993-2000 роках

Боснія	9
Іран	1
Ірак	4
Комунізм	4
Косово	4
Китай	5
Куба	1
Північна Корея	3
Російські ядерні ракети	3
Саддам Хусейн	4
Тиранія	2
Терористи	24

Однак, не тільки події, але й нові напрями і тенденції вплинули на стереотипи американців. Стан свідомості американських виборців змінився в залежності від періодів правління того чи іншого президента. Консервативні та ліберальні погляди були двома конкуруючими течіями зору на американську політику, вони змагалися за право домінувати на американському політичному ландшафті [12, 25]. Одна з політичних ідей, що вплинула на зовнішню політику США стосувалась природу конфлікту. Різкою метою боротьба за владу між США і СРСР тривала десятиліття, тому не дивно, що американці сприймали конфлікт як значиму боротьбу політичних ідеологій і систем, або простіше, як боротьбу між комунізмом і свободою.

Насамперед важливий матеріал щодо кореляції стереотипів і зовнішньої політики американських президентів слід зазначити, що політичні стереотипи відображають дійсність і мають своїйні забарвлення. Абу відомістю в суспільстві система стереотипів захищає ідентичність поліції і поліції і фіксує історичний соціально-політичний досвід. У великій мірі це впливає на політику, що відображає реальність той чи інший стереотип американців і реалізується в діяльній американській президентів.

Література

1. *Американська Свобода*. Стратегічне бачення і виклики в Україні та в Україні. Епоха трансформації. — СПб. Прайм-ЕВРОЗІКАС 2008. — 530 с.
2. *Важливі історичні події*. Вибір світове панування чи світове підпорядкування. — К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська Академія», 2006. — 203 с.

3. *Ньюман Э.А.* История США. – М.: Дрофа, 2006. – 571 с.
4. *Kissinger Henry P.* Нужна ли Америке внешняя политика? (пер. с англ. под редакцией П.С. Николаева). – М.: Доломит, 2002. – 252 с.
5. *Мининберг С.М.* Проблемы политологии и этнографии в зарубежной политической психологии. – М.: Изд-во МГНМО, 2005. – 148 с.
6. *Метельская Ю.С.* Социально-стереотипные ценности формирования, типичные и исключительные в политологии этнографии для этносоциальной науки, стереотипы, ценности. 23.00.02 «Социология». – Новосибирск, 2002. – 184 с.
7. *Наретини М.* Власть над миром. Президентские роли американских имперриалов. Пер. с англ. Л. Афанасьевой. – М.: Новое время, 2006. – 288 с.
8. *Льюиский Н.* Геометрия идеи борьбы за независимость: стремление США к мировой гегемонии. – М.: УГТУ «УПИ»-ИИИИИТ, 2007. – 464 с.
9. *Deeneth Williams J.* America: the last best hope. – Vol. 2: From a World at War to the Triumph of Freedom: 1914–1982. – Nashville, Tennessee: Thomas Nelson, 2007. – 302 p.
10. *Brands Hal.* From Berlin to Baghdad: America's search for purpose in the post-Cold War world. – Lexington: The University Press of Kentucky, 2008. – 416 p.
11. *Langdon Thomas S.* The Cold War Presidency: a documentary history. Washington, D.C.: CQ Press, 2007. – 506 p.
12. *Thompson, Kenneth W.* Traditions and values in politics and diplomacy: China and Russia. – Baton Rouge and London: Louisiana State University Press, 1992. – 333 p.
13. *President Jimmy Carter* Advocates a Foreign Policy to Promote Human Rights Commitment. Address at the University of Notre Dame, May 22, 1977, in Public Papers of the Presidents of the United States: Jimmy Carter, 1977–1981, from the American Presidency Project, University of California, Santa Barbara, www.presidency.ucsb.edu.
14. *U.S. Relations with the Soviet Union*, National Security Directive 23, September 22, 1980, from the George Bush Presidential Library, http://bushlibrary.tamu.edu/research_directives.html.

Худолій А.А. Еволюція стереотипів американських президентів з 1964 по 2000 рік

Проаналізовано особливості зовнішньої політики США за період з 1964 по 2000 рік. Ісследуються особливості зовнішньої політики США у СРСР. Виявлені і висловлені поняття, що формують стереотипи «ВІСВОДА» і «ТИРАНІЯ» американських президентів, черкати з Р. Деннінгом американця Е. Клінтона. Висловлено стереотипи «ВІСВОДА» та «ТИРАНІЯ» американських президентів.

Ключові слова: свобода, тиранія, зовнішня політика, стереотипи.

Whodolly, A. A. Evolution of Stereotypes of American Presidents from 1964 till 2000

Peculiarities of foreign relations of the USA from 1964 till 2000 are analyzed. Characteristics of American foreign relations with the USSR are described. Main notions as components of the stereotypes FREEDOM and TYRANNY in the mentality of American Presidents from J. Johnson to B. Clinton are distinguished and described. The above-mentioned stereotypes affected the formation of the foreign policy course of the USA.

Key words: freedom, tyranny, foreign policy, stereotypes.

УДК 94(438)»20»:061.1.ЄС+327(438+477)

Коржик О.М.

Візова політика Республіки Польща щодо України (2004 – 2008 рр.)

Висвітлюється польська позиція щодо перспектив європейської інтеграції нашої держави, проаналізовано основні наслідки приєднання Польщі до ЄС на розвиток українсько-польських стосунків. Проаналізовані основні етапи візової політики Республіки Польща щодо України.

Ключові слова: трудова міграція, віза, візова політика.

Після розширення ЄС у 2004 р. Україна опинилася на кордоні Європейського Союзу, що створило принципово нову геополітичну ситуацію. Передусім загострилося питання щодо запровадження для України візового режиму з країнами Європейського Союзу, адже вступ Польщі до ЄС подвійно важливий для всієї України – польських мігрантських трудових. Позицію України визначає бажання максимального мінімізувати небажані наслідки цих процесів, запровадження такого режиму впаде на долю тих, акай би це створило в Україні, передусім простим громадянам. При обговоренні члени ЄС і Польща затримали українським політичним ініціативам думку, що інтеграція ЄС з Україною призвела до появи нових типів міграції в Європі. На нашу думку, запровадження візового режиму поїздок з Україною мало би мету радше політичної – демонстрацію свого прагнення інтегруватися до ЄС, відновити його норми. Підтвердженням цього стало приєднання Республіки Польща (РП).

Після набуття Польщею членства в ЄС характер відносин між Україною та Республікою Польща почав змінюватися, перетворюючись з відносин між державами з однаковим міжнародно-правовим статусом, на відносини з особливою регіональною проблемою – між ЄС та його східним сусідом [1, 16–18]. Попри це Польща здалася «адвокатом» України на міжнародній арені, позаяк успішно підтримувала Євроінтеграційні наміри нашої держави.

Доля візової міграції України з Європейським Союзом за період 1996–2000 рр. була несприятливою порівняно з країнами [2, 11–13]. Розвинулася міжнародно-спадкоємна тенденція збільшення державних та приватних регулювань міграційних процесів, зокрема збільшення державних регулювань міграції (МОМ) та приватних (міграційні організації (МОМ) та міжнародні організації (МОМ) з фертилізаційної організації та діяльності програм зовнішньої міграції. На законодавчому рівні широким співробітництвом України з даною організацією утворили Закон України «Про приєднання Статуту Міжнародної організації з міграції та